

EVA DE ROOVERE

Voor ons, leerlingen van Aristoteles en de heilige Thomas, is het meest verheven begrip dat er bestaat: het volmaakte zijn. Het volmaakte zijn, dat is God. Al het andere dat is, is niet meer dan half, is gedeeltelijk, is in wording, is samengesteld, het bestaat uit mogelijkheden.

Maar God is niet samengesteld, hij is één, hij bezit geen mogelijkheden, maar hij is geheel en al werkelijkheid. Wij zijn daarentegen vergankelijk, wij zijn in wording, wij zijn mogelijkheden, voor ons bestaat er geen volmaaktheid, geen volledig zijn. Maar op het moment dat wij de stap zetten van het potentiële naar het reële, van de mogelijkheid naar de verwerkelijking, hebben wij deel aan het ware zijn, dan vertonen wij een klein beetje meer gelijkenis met wat volmaakt en goddelijk is.

Narziss en Goldmund, Herman Hesse

BOUWEL, 2 MAART 2016

Dag Ann,

Gaat het al wat beter met je? Heb je al wat tijd voor jezelf kunnen nemen en heb je je hoofd al wat leeg kunnen maken? Of zit het nog steeds vol onzinnige gedachten? Want laten we eerlijk zijn: jij praat jezelf dingen aan. Dat vermoedde ik wel – na 35 jaar begin ik je een klein beetje te kennen – maar tijdens ons laatste gesprek bevestigde je ontgensprekelijk mijn vermoeden met de legendarische zin: ‘In een gezelschap van 70+ voel ik me beter, omdat het er daar niet toedoet hoe ik eruitzie.’ Bam! En ik die dacht dat je thuiszit met een burn-out omdat je job je te zwaar wordt. Blijkt er (natuurlijk) veel meer achter die inzinking te zitten dan werkdruk alleen.

Laten we samen die 35 jaar eens doorlopen, misschien stoten we op de kern van het probleem door terug te kijken en misschien helpt het je om jezelf door mijn ogen te zien.

Wij leerden elkaar kennen in de kleuterklas. Het enige wat ik daarvan onthouden heb, is dat jij een verlegen meisje met glanzend bruine haren en ietwat trieste, onschuldige blauwe ogen was en ik een pagekop met donkere kraalooxies en een mening.

Jij vond het stoer van mij dat ik een meid die mij een mep verkocht had, een koekje van eigen deeg had gegeven, zeg je me, maar je vergeet dat jij degene was die me voorhield dat ik ‘toch niet met me liet sollen, zeker?’. En zo ging het vaak: jij had de woorden, ik had

een knoeiboel zou het worden, zeg, als we onze perfecte mannen niet meer van elkaar konden onderscheiden: catfights alom. Wat voor sommige mannen dan weer een perfecte wereld zou zijn.

Ik had ooit een vreemde ervaring met het gebruik van het woord 'perfect' in een platenzaak. Marc en ik lopen door de winkel op zoek naar een bepaalde uitvoering van de cellosuites van Bach. We vragen aan een van de mensen die daar werken of ze dat album hebben en de man in kwestie antwoordt dat ze niet die bepaalde uitvoering, maar wel een andere heel erg mooie uitvoering net hebben binnengekregen. Hij gaat met ons naar de luisterpaal waar de cd uitgestald staat. Marc luistert even – met een beetje een ongeïnteresseerde uitdrukking op zijn gezicht – en geeft dan de koptelefoon aan mij. De medewerker van de platenzaak staat naast me geduldig te wachten op een reactie en ik zeg: 'Ja, mooi, ik snap het, en niet te perfect.' Waarop de man smalend lacht en me minachtend aankijkt, zo van 'Wat weet jij daar in godsnaam van?!', en wegloopt zonder ons nog een blik waardig te gunnen. Ik voelde me verschrikkelijk! Wat een misverstand in communicatie. Hij had duidelijk een heel ander begrip van 'perfect' dan ik, ik bedoelde dat het een erg eigen uitvoering is, waarin ik de persoonlijkheid van de muzikant kan horen, zijn temperament en zijn liefde voor Bach: een groter compliment bestaat er niet in de muziek... althans naar mijn mening niet. Maar de meneer van de winkel had het feit dat ik het niet perfect vond, opgevat als een belediging. Zo zie je maar...

omdat die zo wonderlijk mooi kleurde en de wolken fantastische tekeningen maakten aan de hemel. Toen we daarover begonnen te filosoferen, waren we plots al onze zorgen vergeten.

Waar ik ook aan dacht, was onze gezamenlijke 3-6-9-interesse. We zaten met de hele groep te praten over vreemd bijgeloof en ik gaf toe dat ik iets heb met 3-6-9 en dat het een rode draad is geworden doorheen mijn leven: als ik met numerologie mijn geboortegetal bereken, dan is de uitkomst 36, of 9 als je die twee cijfers nog een keer optelt. Ook mijn naamgetal is 9: 63 oftewel 6 + 3. En mijn vader gebruikt het woord zesendertig om aan te duiden dat iets véél is, dus bijvoorbeeld in plaats van te zeggen: 'Ze spelen duizend keer hetzelfde liedje op de radio vandaag', zegt hij: 'Ze spelen zesendertig keer hetzelfde liedje op de radio vandaag.' Ik heb hem eens gevraagd waarom hij dat doet, maar hij weet het eigenlijk niet, dat komt vanzelf. Grappig.

Ik vertelde dat ik, als ik de weg kwijtraak en mijn gps niet werkt, ik waarschijnlijk een tijdje een auto zal volgen met een nummerplaat waar 36 in voorkomt, als die in de buurt zou zijn. Zover gaat dat bijgeloof! En toen gaf jij toe dat je dat ook hebt, 'iets' met 3-6-9. Maar wat is dat dan, die 3-6-9?

Tim legde uit dat de gulden snede, die vaak in de architectuur gebruikt wordt om perfecte verhoudingen in bouwwerken uit te werken en zo een door mensen geprefereerde schoonheid te creëren, 3-5-8 inhoudt, dus geen 3-6-9 (volgens de Duitser Adolf Zeising zou het ideale menselijke lichaam ook opgebouwd zijn volgens de regels van de gulden snede en Bach gebruikte diezelfde gulden snede in zijn werken).

Verdergaand op Tims uitleg zei jij toen dat je een geweldige documentaire had gezien over tempels en heilige plaatsen uit de oudheid die allemaal op één lijn liggen op de aarde. Als je die punten op verschillende continenten met elkaar verbindt, kun je een rechte lijn trekken rondom de werelddbol die in een bepaalde hoek ten opzichte van de evenaar ligt. Men neemt aan dat het de vroegere evenaar was en dat de as van de aarde verschoven is, zodat ook de evenaar verschoven is. Wow, die moest ik zien, die documentaire, en ja hoor, je had gelijk, wonderlijk! Haha, ik heb er eentje voor jou die je moet zien: *Sirius*. Over buitenaards leven. Wonderlijk.

Zulke documentaires zijn uiteraard stellingnames van de makers in kwestie. Zij 'onderzoeken' bepaalde dingen omdat ze gepassioneerd raken door iets wat hen treft en trekken conclusies uit volkomen subjectieve waarnemingen. De feiten zijn meestal slechts lichtjes wetenschappelijk onderbouwd. Desalniettemin houd ik ontzettend van die subjectiviteit. Iets waar hart en ziel in ligt is zoveel mooier om naar te kijken dan een droog objectief gegeven. Alhoewel een passionele uitleg over een wiskundig probleem ook erg enthousiasmerend kan werken. Nu ik 'wiskundig' zeg: we hadden het over 3-6-9.

Wat ik geweldig vind aan die cijfers is dat als je ze optelt, de som van alle getallen altijd 3 of 6 of 9 is. Bijvoorbeeld: $3 + 9 = 12$ ($1 + 2 = 3$), $6 + 9 = 15$ ($1 + 5 = 6$), $15 + 3 = 18$ ($1 + 8 = 9$), $18 + 15 = 33$ ($3 + 3 = 6$), enzovoort. Daar word ik dus vrolijk van, van dat soort perfectie in het universum. Dingen waar je niet omheen kunt, die onmiskenbaar zijn zoals ze zijn, altijd en overal, mooi. Ik verdenk jou ervan, Karel, dat je het daarmee eens bent. We zijn nooit dieper

op het onderwerp ingegaan. Misschien moeten we daar eens voor gaan zitten, om het te hebben over perfectie.

Eén keer heb je je daar iets over laten ontvallen, toen ik mijn kleine akoestische gitaar weer niet helemaal goed gestemd kreeg en me verontschuldigde dat het niet perfect was, toen zei je: 'Soms klinkt iets beter als het niet perfect is.' En dat is helemaal waar. Dat is ook zo bij piano's: de stemmer moet luisteren naar de piano, niet naar zijn eigen rationele, objectieve kennis van het stemmen van piano's. Nee, elke piano is anders, ze hebben allemaal hun eigen karakter en als je je daarvoor openstelt, dan zullen ze dat karakter voor jou ontvouwen en zich relatief laten stemmen. Een piano staat met andere woorden nooit absoluut gestemd. Dat komt onder andere doordat er 9 (!) komma's in een halve noot zitten, dus tussen de ene zwart-witte toetsencombinatie zitten 4 komma's en tussen de andere 5. Enkel door fijngevoelige subjectieve waarneming kan een piano haar perfecte zelf zijn. Maar dat hoeft ik jou natuurlijk niet uit te leggen...

Tim en jij waren nog niet de perfecte combinatie qua ritmesectie, dat heb je me ook eens gezegd. Terwijl voor mij die tournee met ons drieën toch een hoogtepunt geweest is van alles wat ik tot nu toe op muzikaal gebied al gedaan heb. Heel uitdagend en gevaarlijk, maar ook subtiel en genuanceerd. Ik heb van jullie ongelofelijk veel bijgeleerd toen. Voor mij was dat de perfecte bezetting op het perfecte moment, ook al waren de concerten niet altijd even perfect. Er werd gewoon muziek gemaakt, weet je, vanuit het hart, omdat we dat graag doen.

Jij bent een muzikant die mij tijdens een nummer echt kan aan-

laken waar een steen in ligt, de zon zijnde die steen. Als je een knikker – de aarde –over dat laken rolt, zal die niet gewoon rechtdoor rollen, maar maakt die een baan rond de zon, aangezien het laken een curve heeft omdat er een steen in ligt. Idem dito voor de verhouding van de maan tot de aarde. Friedman stelde zich de vraag of het mogelijk was dat het heelal uitzet en Hubble zag een tijdje later door zijn telescoop dat zonnestelsels effectief uit mekaar drijven. Zijn theorie was dat door de oerknal er brokken ‘steen’ uit mekaar vlogen die afkoelden en zo sterren en planeten vormden. Volg je het nog? Ik ga erg kort door de bocht hier, dat weet ik, maar ik probeer een punt te maken. Een Russische onderzoeker waarvan ik de naam even kwijt ben, zei dat men moest zoeken naar hiterresten van de oerknal als bewijs van de voorgaande uitleg, namelijk dat door afkoeling hemellichamen zouden ontstaan. Veel later wordt er door kosmologische apparaten een zoemend geluid (!) opgepikt dat uit het heelal komt en er wordt verondersteld dat dit een hiterrest moet zijn van de oerknal, een soort van magnetron-golf, zeg maar. De vraag rijst: ‘Maar wat is de oerknal?’ Einstein zegt dat de zwaartekracht niet enkel een aantrekkende kracht is, maar ook een duwende kracht (zoals een ademend lichaam!). Dat zou betekenen dat, door de stuwning van de zwaartekracht, er universums als bellen opborrelen die door koude en warme velden zonnestelsels vormen. Wat we dan krijgen zijn parallelle werelden of een *multiversum*.

En nu kom ik bij mijn punt: muziek is een multiversum. Tijdens één stuk bestaan er verschillende universums naast elkaar. Neem een klassiek orkest. Er zijn verscheidene instrumenten die elk hun partij spelen in het stuk, dus hun eigen klankuniversum vormen,

maar binnen dat universum zijn er vaak nog twee of drie verschillende partijen – bijvoorbeeld de eerste versus de tweede en derde viool – die op zich ook hun eigen verhaal vertellen, dus hun eigen wereld vormen. De verdeling strijkers/blazers (houtblazers/koperblazers) geeft dat ook mooi weer. Enzovoort.

De maatschappij is in dat opzicht een multiversum. De mens is een multiversum.

Je hebt al die verschillende stemmen in je hoofd, al die verschillende rollen die je speelt al naargelang van het gezelschap waarin je vertoeft, maskers die je kiest naargelang van de voorstelling die je wilt spelen in het Theater van het Leven. Soms ben je de solist, soms voel je je als de derde stem die ondersteuning geeft, opvult en zwijgt waar nodig, dan weer ben je de percussionist die het tempo bepaalt, of de dirigent die de volledige partituur beheerst en het orkest in beweging zet. Gaat er iets mis, neemt iemand te veel hooi op z'n vork, stapt er iemand uit het orkest, dan wordt het stuk rommelig, onoverzichtelijk en ontstaan er conflicten. Als alles vlot verloopt en iedereen de juiste rol toebedeeld krijgt, dan klinkt de samenleving harmonieus.

Dat maakt mij blij, zulke inzichten. Die staan voor mij gelijk aan jouw evenaar-verhaal en mijn 3-6-9-obsessie. Niet te negeren perfectie van Het Leven.

Ik geloof dat ik op je afscheidskaartje na die beruchte tournee schreef dat jij nog niet de helft van je potentieel als muzikant benut en dat meen ik. Daar loop ik zelf constant tegenaan, tegen dat gevoel van twijfel. Twijfel aan mezelf: ik denk wel dat ik dat kan of weet, maar wie ben ik om dat zomaar te beweren? Als ik lesgeef,

ben ik voortdurend bang dat ik iets ga zeggen wat misschien niet waar is of waar de student in kwestie geen boodschap aan heeft. Erger nog: leer ik hen iets op de juiste manier aan? Want het is toch niet omdat ik het op die manier doe dat het voor iedereen geldt? Langs de andere kant weet ik zelf heel goed waar ik mee bezig ben, wat ik wel of niet kan en waar mijn kracht ligt. En ik ben er goed in dat bij anderen te ontdekken, die kracht in hen. Plus, meestal lukt het me om die kracht samen met de student te ontrafelen, bij te sturen en te versterken. Dus waarom twijfel ik?

Twijfel aan de omgeving: als ik hiermee naar buiten kom, zullen zij er dan respectvol mee omgaan? Er zal sowieso kritiek komen op wat ik doe, maar hoe positief of negatief zal die kritiek zijn en wie zal daarmee akkoord gaan? Hoe ga ik daar zelf op reageren? Zal het me (nog) onzeker(der) maken? Zal ik iets aanpassen aan mezelf om er zeker van te zijn dat ik de volgende keer dat commentaar niet meer hoeft te ondergaan? Hoeveel van mijn echte ik ga ik nog verdoezelen om anderen te plezieren en ga ik mezelf nog vinden onder al die sluiers? Hoor ik mijn eigen stem nog?

Zolang je niet durft te luisteren naar je innerlijke stem en zolang je afgaat op de goedkeuring van anderen, zul je nooit komen waar je eigenlijk wilt (of kunt) zijn. Niemand is perfect, maar iedereen is perfect zoals ie is. We kennen allemaal de angst om beoordeeld te worden en het gekke is dat muzikanten dat nog het meest van allemaal hebben. En toch kruipen we elke avond weer op dat podium om... tja, waarom? Om onszelf te bewijzen dat we er zijn? Om bevestiging te krijgen van een handvol mensen dat we iets kunnen? Hebben we dan niet genoeg aan onszelf om daarvan overtuigd te zijn? Blijkbaar niet...

Laten we vooral niet vergeten waarom we het echt doen, namelijk uit liefde. De band die ontstaat als je samen in een band speelt, is met niks te vergelijken. Ook al lijken vriendschappen in de muzikwereld vaak vluchtig en van korte duur, toch wordt er een connectie gemaakt tijdens repetities en tijdens concerten of in een opnamestudio die tegelijkertijd sterk en fragiel is. Sterk omdat het een band is die blijft. Fragiel omdat muziek spelen vanuit het hart betekent dat je je kwetsbaar moet durven opstellen. Hoe meer subjectiviteit een muzikant in zijn spelen durft te stoppen en hoe meer hij of zij loskoppelt van de objectieve theoretische kant van het vak, hoe mooier de muziek zal kleuren. Die muziek zal niet zomaar voor iedereen zijn, dat geef ik toe. Het zal muziek zijn voor de enkeling die het begrijpt. De gelukzak.

En zo voel ik mij terwijl ik deze brief schrijf: een gelukzak. Dat ik met zoveel fantastische mensen heb mogen werken in zo'n relatief korte tijd. En jij bent daar eentje van! Karel, ik hoop dat je met veel warmte kunt terugdenken aan onze optredens samen, zoals ik dat doe, en dat je het idee kunt vasthouden dat je in mijn hoofd geplant hebt: 'Soms klinkt iets beter als het niet perfect is.'

Hopelijk tot heel snel.

Liefs,

Eva

GENT, 5 APRIL 2016

Bonjour Abou,

Comment ça va? Ik zou deze brief eigenlijk in het Frans moeten pennen, maar voor dit boek – en voor m'n eigen comfort, dat geef ik toe – doe ik het in het Nederlands. Er komt een vertaling voor jou, dat beloof ik je.

Abou, was me dat even schrikken toen we hoorden dat je ziek bent! Sikkelcelziekte, eerlijk, ik had er nog nooit van gehoord. De rode bloedcellen zijn niet rond, maar meer maanvormig en geven niet genoeg zuurstof aan je organen. Blijkbaar is de ziekte nu bezig je nieren te beschadigen, zodat je binnen afzienbare tijd nierdialyse of een niertransplantatie nodig hebt en dat kan niet in een ziekenhuis in Senegal gebeuren. En dan jouw oproep aan je Europese vrienden om iets voor je te doen, hartverscheurend. Want het feit is: we kunnen bitter weinig voor je doen. Hier kost zo'n operatie driehonderd- tot vijfhonderdduizend euro als je geen medische verzekering hebt en dat geld kunnen we onmogelijk binnen korte tijd bij mekaar sprokkelen. Om nog maar te zwijgen over wachtlijsten voor donororganen en dergelijke meer...

Een mensenlichaam is zo fragiel. Op zich zit het perfect in mekaar, het hele proces van geboren worden, groeien naar volwassenheid om dan langzaam af te takelen en weer opgenomen te worden door de aarde. Het is allemaal erg ingewikkeld en toch simpel, het vergt veel werk maar gaat vanzelf. De weg is uitgestippeld en afge-

bakend, zo en zo en niet anders, zou je denken. Maar helaas loopt het niet altijd zoals we het graag zouden zien of zoals het objectief in de boeken staat geschreven, want het leven is nu eenmaal subjectief. Er bestaat niet één enkele waarheid, iedereen heeft z'n eigen waarheid, gevormd door opvoeding, omgevingsfactoren en eigen ervaringen. Er is niet één perfect schoentje dat iedereen past. Ik heb al vaak mensen horen zeggen dat hun beeld van de perfecte dood is: gaan slapen en de volgende ochtend niet meer wakker worden. Het leven komt zoals het komt en gaat zoals het gaat en wij hebben daar vaak geen controle over... of hebben we dat wel? Soms denk ik dat we die controle verloren zijn, dat we iets hebben afgeleerd, dat we ons 'zijn' kwijtgeraakt zijn. Daarvoor is een maatschappij in de plaats gekomen die volledig in beslag wordt genomen door economie. Consumptie en werk. Zolang die twee pilaren van onze samenleving overeind staan, is iedereen content. Brood en spelen. En als we presteren, is alles perfect. Ongeluk, ziekte, armoede, het is je eigen schuld: dan had je maar beter moeten presteren. Wie niet kan meedraaien in het rad van fortuin wordt als ballast gezien. Solidair zijn is een eigenschap die we weer moeten leren. Samenleven is een kunde die we ons opnieuw eigen moeten maken. Want het is eigen aan de mens en we lopen met z'n allen al zo lang voorbij aan de zorg voor elkaar. Het enige wat tegenwoordig telt is *me, myself and I* en het wordt tijd voor een kentering, want dat houden we niet vol. We gaan ten onder aan depressie en burn-out terwijl ons lichaam eigenlijk ontworpen is om een perfecte job te doen. Dat van jou doet het dus ook al niet meer zo perfect tegenwoordig...

Hoe lang kennen wij mekaar nu? Zo'n dertien jaar, geloof ik, van het project van Vredeseilanden in 2003, genaamd *Hamdallaye*. Wat een geweldige tijd!

Jij was er zelf bij, dus het is wat overbodig dat ik dat hele verhaal uit de doeken doe, maar ik wil je uitleggen hoe het voor mij was om in jullie prachtige land aan te meren en op ontdekkingsstocht te gaan, niet enkel letterlijk de relativiteit van de dingen te begrijpen, maar ook diep in mezelf te kijken. Ik zag en voelde wat ik nooit eerder zag en voelde. Ergens weet je wel wat armoede betekent of wat cultuurverschillen zijn, maar je kunt zulke zaken nooit echt begrijpen als je ze niet met eigen ogen hebt gezien, met eigen oren hebt gehoord, met eigen handen hebt aangeraakt. Als het je hart niet heeft beroerd door het in de ogen te kijken, dan blijft het een ver-van-mijn-bedshow.

Maar telkens als we de muziek z'n werk lieten doen, vervielen alle verschillen en onduidelijkheden en waren we gewoon hetzelfde. Ik zeg dit zonder melig te willen klinken, gewoon omdat ik het zo zie: muziek maakt dingen recht waar ze krom zijn en verenigt het op het eerste gezicht onverenigbare. Misschien maakt het jouw maanvormige rode bloedcellen wel weer rond, wie weet.

Al wonen we ver van mekaar, al zijn de cultuurverschillen soms zo groot, al geloven we officieel niet in dezelfde god, toch heeft onze vriendschap standgehouden. Omdat wij weten dat religie en cultuur geen fabeltje zijn en dat ik daar evenzeer respect voor moet opbrengen, zoals ik dat van anderen naar mij toe verwacht. Als je iemand begint te zien zoals ie echt is, in al zijn of haar facetten, dan kun je je geen fouten meer permitteren ten opzichte van die persoon.

Het gekke is dat als ik denk aan het woord *foutloos*, ik onmiddellijk daarna aan het woord *perfect* denk. Uiteraard is dat niet correct, uiteraard heeft het ene weinig met het andere te maken en toch weet ik zeker dat heel veel mensen met mij die gedachtesprong maken. Wij hebben een verkeerd beeld van wat perfectie betekent. Alleen als iets is wat het is, gewoon is, in al zijn glorie, kan het perfect zijn. Maar wij laten dat te vaak niet toe. Stom voorbeeld: wij vinden de Afrikaanse huidskleur mooi, dus gaan wij onder de zonnebank om toch maar zo bruin mogelijk te worden. In Afrika smeren vrouwen crèmes op hun gezicht die hun huid lichter maken! Gek toch, hoe mensen juist datgene willen wat ze niet zijn of hebben. En van de andere kant bang zijn voor al wat vreemd is. En voor verandering, daar zijn mensen ook bang voor. En voor ziekte. Want ziekte leidt soms tot de dood.

Hier staan we nu, wij, jouw westerse vrienden met hun perfecte leventje, hun droomjob, hun lening bij de bank, hun Japanse auto's, hun Delvaux tassen en Chanel zonnebrillen. Hier staan we te zeggen dat we niks voor je kunnen doen. In al onze perfectie, in heel dit perfect uitgebouwde koninkrijk dat dit land waarin wij wonen is, met z'n spiegelgladde autostrades, met z'n supersnelle internet, met restaurants op elke straathoek en supermarkten waar je alles kunt kopen waar je aan denkt. Wij kunnen je niet helpen. Waar staan we nu met al die zogenaamde perfectie?

In Marokko zou een operatie goedkoper zijn, maar niemand van ons heeft contacten in Marokko. Gelukkig zeg je dat je je op dit moment nog oké voelt. Laten we met z'n allen hopen dat dat nog lang zo mag blijven. Iemand opperde dat we geld kunnen inzamelen

voor je familie, zodat zij in elk geval financiële ondersteuning kunnen krijgen als jouw gezondheid toch slechter zou worden. Brrr, ik moet er niet aan denken dat dit ooit nodig zou zijn. Het spijt me ontzettend dat onze hulp niet toereikend kan zijn. En je bent zo ver weg...

Abou, ik hoop uit de grond van mijn hart dat wat jij nu doormaakt, je er niet van zal weerhouden gelukkig te zijn met je familie, je muziek, je vrienden en jezelf. Het doet me goed te horen dat je tijd neemt voor jezelf in meditatie. Hopelijk vind je daar ook een antwoord op de vele vragen die deze situatie ongetwijfeld met zich meebrengt. We houden contact en ik hoop je heel snel terug te zien, mijn broer.

Ta soeur,

Eva

*Een redmiddel
tegen de perfectie:*

liefde.

Friedrich Nietzsche

FAIRFIELD, 10 APRIL 2016

Dag Marc,

Bedankt voor ons praatje over karma gisteren. Ik wist niet goed wie ik kon lastigvallen met vragen over zo'n beladen thema, maar toen besepte ik dat jij nog steeds degene bent die mij het best kent. Het was goed te horen dat je mij een goed mens vindt, dat had ik nodig. Het gevoel is geheel wederzijds trouwens, ook al zijn we niet perfect, we zijn geen slechte personen, wij twee. Maar als de dingen met haken en ogen aaneen beginnen te hangen en alles wat stroef loopt, twijfel ik soms ineens aan mezelf. Dan denk ik: zou ik nu gestraft worden omdat ik ooit gedaan heb wat ik niet had moeten doen toen ik getrouwd was? Of omdat ik een onvriendelijke gedachte heb gehad over een vriend? Gebeurt dit omdat ik slecht gesproken heb over een collega op dat concert toen ik te veel gedronken had? Enfin, dan maalt mijn hoofd over het verleden in plaats van tegenwoordig te zijn en in het nu te blijven. Dan komt het uit dat ik van die rugzak die ik achtergelaten dacht te hebben toch nog iets meedraag dat dringend overboord gegooid moet worden. Want nu is nu en gisteren was gisteren en daar kan ik niks meer aan veranderen. De keuze die ik gisteren maakte, bepaalt natuurlijk wel de dag van vandaag. Als ik een andere richting uit was gegaan op die bewuste dag, dan had vandaag er anders uitgezien, ook al was het verschil misschien miniem geweest. Er bestaan verschillende wegen naar één doel en soms liggen die wegen erg dicht bij elkaar, dus kiezen is de boodschap, maar niet altijd zo makkelijk.